

KIS VASÁRNAPI ÚJSÁG.

KÉPES HETILAP

AZ IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Második évfolyam.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR: egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

A görbe torony.

— Elbeszélés. —

(Vége.)

Ha előbb csak ügygyel-bajjal sikerült fejemet az átkozott nyíláson átkényszeríteni, most, midőn azt vissza akartam huzni, ebben kettős akadály gátolt. Hajam, melyet vastag fonadékokban fejem körül csavarva viseltem, heves mozdulataim következtében a nyakamra csuszott, hol mint nagy és összebonyolódott tömeg feküdt a szűk nyílás előtt; azonkívül füleim is ellenszegültek, s ehhez járult még, hogy aggályomban úgy éreztem, mintha fejem és nyakam elkezdene dagadni. Szivem hallhatóan dobogott s térdeim remegve verődtek össze.

Oly állapot volt ez, melynek lázas kínja minden hosszú perczezel növekedett, melyet fölöttem a közönyös óramutató az óra számlapján jelzett. Mig én, a további kísérletek eredménytelenségét belátva, teljes testi tétlenségre valék ítélve, a lélek annál élénkebben kezdett dolgozni. Mert nem csak az, hogy a kényelmetlen állás kínját sokáig nem bírnám elviselni, hanem egyszersemind helyzetem egész életveszélyessége is szemeim előtt állott. Egy deszka, talán egy korhadt deszka, melyen testem egész

súlyával függtem, választott el a mélységtől, melynek szörnyiségére zárt szemmel is szédelegve gondoltam. Ehhez még a nagymama szava: „Vigyázz, a vihar egyszer csak ledönti!” — A szél, mely mindinkább erősebben kezdett fujni, minő könnyen változhatnék viharrá! Görcsösen fogózkodtam az ablaktáblába, szédülés fogott el s eszméletem egy pillanatra elhagyott, hogy nemsokára annál kínzóbban visszatérjen.

— Nagymama! — suttogám esdekelve. Az ő hiven örökös tekintete, fölemelt mutatoujja és a szavak, melyeket utánam kiáltott, néma, de mégis beszédes vádlók gyanánt álltak lelkem előtt. A rövid öröm ezer ijedelemmel boszulta meg magát; hibámért csakhamar és keserűen lakoltam. Mellem a sohajoktól mintha szét akarna pattanni s szemeimbe könyek tolultak. Reggel előtt, mielőtt az órát felhuzzák, nem remélhettem szabadulást, s nem látszott előttem lehetségesnek, hogy e hosszú borzasztó éjszakát átéljem.

Egy egész hosszú éjet egyedül a toronyban! Háznépünk közül senki sem szánta volna magát rá erre, és most én, egy félénk, gyenge gyermek! . . . Halálgondolataim közt a legostobább dajkamesék is eszembe jutottak. Itt a toronyban járt-kelt

a szürke barát, a középső emelet zugában meggörnyedve ült a tarajos főkötös öreg asszony, és alant a toronyfenékben csörögtek a lánczok, a mint téli estéken a szolgálók mesélni szokták. Mindebből semmi sem volt igaz, azt tudtam, s mégis hajam szála az égnek meredt. Kezeimet kötényem alá dugtam, míg hátam borsózott, mintha valami kisértet hideg lehelete érintené. Félelmemben nem mertem segélyért kiáltani, még lélekzetemet is elfojtottam, nehogy eláruljam magamat; csak forró könyeim folytak alá csendesen arczomon, melyeket nem törölhettem le, és sűrűn hullottak ki tudja hány ölnyire le a régi várkastély kertjébe, hol talán reggel mint harmatesöppek fogják visszatükrözni a napot, melyet szemeim többé soha sem fognak látni

Ugy hiszem, hogy efféle képzeltgős gondolataim voltak, míg végre lelkemben is éj lett, mint mögöttem a toronyban. Elkábultan tekintettem le a mélységbe, midőn egyszerre gyengéd csillám szürödött könyeim keresztül szemembe. Az ég talán valami jelt akar küldeni nekem, szegény gyermeknek, hogy még nem feledkezett meg rólam?

Örömmel tekintettem a magasba, és ime! éppen átellenemben állt a remény és szeretet csillaga; csillogó-villogó sugarakból szőtt hidon siklott a könyező, nevető szem gyermekkorom régi barátjához, a kedves, nyájas esti csillaghoz. Mi ketten már régóta ismertük egymást: ő ismerte gyermeki fájdalomait és örömeimet, s most a legnagyobb szükségben eljött, mint annak küldötte, a ki őt teremté.

— Édes Istenem! — kiáltottam fel lelkem mélyéből, — édes Istenem! — többet nem szólhattam, hanem e két szó a leghőbb imádság erejével birt, a minő valaha ajkaimon csak elrebbent. Minden, a mit a nagymama a jó Istenről beszélt, mily közel van ő a szerencsében és az inségben, mindaz most édesen viszhangzott lelkemben. „Közel lenni a szükségben,“ — először éreztem, mit jelent az. A hol sem az atya, sem az anya nem segíthetett rajtam, ott a félnék gyermek ő hozzá menekült, valamennyiünk erős atyjához, — ő hozzá, kinek akarátja nélkül — mint nemrég tanultam — egy veréb sem esik le a háztetőről, — nem is említve a

gyermeket, a minő én is vagyok. Hozzá esdekelttem könyeimmel, és ő feleletet adott az örök csillagok által, melyek egymásután mindig fényesebben, mindig ragyogóbban előléptek az ég sötét kékjéből.

Forrón ohajtottam szavakban kifejezni, a mit éreztem; hanem az összes iskolai és házi imák közül, melyeket tudtam, egyet sem találtam arra eléggé megfelelőnek, mignem egyszerre, mintegy rögtöni sugallatra elkezdém:

— Mi atyánk

Ez minden helyen s minden időben alkalmas; ez az emberiség imája, a bölcsé és a gyermeké egyaránt.

— Mi atyánk, ki vagy a mennyekben!

Mindig ünnepélyesebben, mindig hangosabban emelkedett gyenge hangom, minél inkább emelkedett az aggályától szabadult lélek. Szemeimet az esti csillagra függesztve, úgy volt, mintha onnan kellene a segélynek érkezni. Reméltem, — s minden további imaszóra erősödött reményem, hogy meg leszek mentve.

— És bocsásd meg a mi vétkeinket, — zokogám, mélyen megrázkódva bensőmben; újra forró könyök gördültek végig arczomon, hanem a könyöken át úgy tetszett, mintha a csillag nyájasan közelednék felém, és ujult erővel folytatám, mignem e szavakhoz értem:

— És szabadíts meg a gonosztól — Amen — mindörökké — Amen!

És „Amen“ hangzott mögöttem halkán.

— Nagymama! — kiáltottam fel.

— Gyermek, gyermek! — ez volt minden, a mit most szólott. Hangja remegett — a jó öreg asszony! ő volt valóban, a ki hátam mögött állt, az én jó angyalom, az én nagymamám.

A vacsoránál észrevevén elmaradásomat, egy órahosszat kerestek az udvarban, a kertben, sőt még a kis városban is, nagymamám azon gyanítását, hogy a toronyban lehetnék, kinevették. Így hát ő titkon és egymaga elindult a nehéz utra, de ő is mármár visszafordult, miután most ő is esztelenségnek tartotta, hogy engem ily rémlletes helyen keressenek, mert még őt is önkénytelen borzadály lepte meg a patkányok, denevérek és csókák eme kietlen lakhelyében.

Tétovázva lépett a nedvességtől fénylő lépeső alsó fokára, de rövid fölfelé való haladás után habozva megállt, s lámpájával még egyszer a magasba és a mélységbe világitva, éppen lehető gyorsan vissza akart menni, midőn a mély csendben tisztán értetően hallá:

— Mi atyánk, ki vagy a mennyekben...

E szavak hatása, egy előtte jól ismert ajktól és az isszony eme helyén kiejtette, — a mint később mondá, megrendítő vala. A mi következett, azt el lehet képzelni; mig forró imám az Isten trónja elé repült, azalatt ő is feljutott hozzám. Az Ur imája, gyermek-ajktól rebegve a halálos szorongatásban, letteszközlője a szabadulásnak.

Mindez, bárminő természetes volt is, sokáig esoda gyanánt tünt fel előttem. Bizonyára! a földön is vannak jó angyalok, a kik — habár nincs is szárnyok — Isten küldöttei, s mint ezek egyike állt most mögöttem nagymamám.

Minden kérdezősködés nélkül egy pillantással áttekinté és megérté helyzetemet.

— Gyermek! — gyermek! — ez volt még most az egyetlen szó, a mit kedves ajkáról hallottam. Egy idő múlva azonban halkán mormolá:

— A korhadt deszka, — ha letört volna! — a borzasztó mélység! — édes Istenem!

Hogyan sikerült neki hozzám felkapaszkodnia, nem tudom. Nagyon lihegett, s én önkénytelenül segélyre nyújtám feléje kezeit hátam mögött, egyszersmind még egy utolsó eredménytelen kísérletet tettem fejemet a fogságból kiszabadítani.

— Maradj veszteg! — kiáltá hevesen, mialatt a lámpát zörögve a köpárkányzatra tette s most szorosan mögöttem nagyot lélekzett, mielőtt kiszabadításomhoz fogott volna.

— Nagymama, — szóltam nagyokosan, hogy legalább jó tanácsommal segítsek neki, — el kell hívni az asztalost, hogy egy kissé tágítsa ki a nyílást.

— Ostoba gyermek! maradj veszteg! mondom neked, vagy... — e „vagy“-ot mindenesetre a fölemelt kéz mozdulata kísérte; ha én azt csak láthatnám, és ah! mily örömet oda tartanám fejemet akár egy pofra, ha csak az szabad volna!

Szidása zene gyanánt hangzott fülemben ez órák pokoli némasága után. Oh csak tovább, tovább szidott volna!

Hanem egyszerre elhallgatott, s miután észrevettem, hogy mit szándékszik, részemről is oly csendesen maradtam, hogy lélekzeni vagy szempilláimat mozdítani is alig mertem.

Oh! ő asztalos nélkül is hozzá tudott fogni. Éreztem, hogyan csusztatja át kisujját nyakamnál a nyíláson, hogyan görbíti kampócskává, s ennek segélyével hogyan választja szét az összebonyolódott hajfonadékokat és hogyan huzza ki ovatosan, egyiket a másik után a nyílásból. Sikerült; és fejemet most oly könnyen és szabadon mozgattam, mintha hajam lett volna rajta az egyedüli súly. Hanem a kiszabadulás még sem ment oly könnyen, mint gondolám.

— Csendesen, ha füleid kedvesek! — kiáltá a nagymama haragosan, és én megint csendesen álltam, mint egy kis egérke, nem csak mivel füleim, hanem mivel a nagymama is kedves volt előttem, s mert szokatlan hevessége által miattam való nagy aggályát elárulá. Éreztem, hogyan fogja meg mind a két füleimet, — ő huzta, én toltam, — egy rántás — br! minő sárgán és vörösén karikázott szemeim előtt! — egy második rántás — éles fájdalom, mintha fejemet leszakítanák, — aztán egyszerre éjlett; — meg valék halva?...

Egy idő múlva ismét világosságot láttam, lámpavilágot. Megtapogattam nyakamat, — a borzasztó gallér már nem szorította.

— Nagymama; — esengtem; de mielőtt tovább beszélhettem volna, már ottfeküdtem szivén s keblére szorítva érzém magamat, hol elrejtém fejemet, mely eddig kemény fej volt s melynek bizonyára csak ezért kellett a kemény fagyűrűt viselnie.

Igy ültünk és zokogtunk együtt. A lámpa mellettünk gyenge fényt vetett a kísérteties környezetre, hosszú árnyak rezegtek a nyirkos falakon, denevérek röpködtek a világosság körül, a torony felriasztott szárnyasai suhogtak a gerendázat közt, s midőn fejünk fölött az óramű csikorogva ütni készült, a megrémült nagymama megint szorosan magához vont engem,

mig én, ki most bátrabb valék, mint ő, az ütésekét számláltam.

Kilencz! Hatot ütött, midőn a toronyba léptem. Csak három órája, és mennyit éltem át ez idő alatt! Ugy volt, mintha az égben és a pokolban lettem volna, — mintha meghaltam és újra feltámadtam volna. —

Fejem zúgott, de a nagymama nem hagyott időt a gondolkozásra, sem feddő beszédet nem tartott. Tudta, hogy eléggé bünhödtem, s bizonyára azt hitte, hogy minden „bolondos eszmékből“ ki vagyok gyógyulva.

És igaza volt.

Midőn most nagyanyám kézenfogva levezetett a toronyból, majdnem vinnie kellett engem; térdeim inogtak, s lábaim, mintha elfeledték volna a járást, minden lépésnél bizonytalanul támolyogtak. Fejem égett, s tagjaimban határtalan gyengeséget éreztem. Szólni nem bírtam, nem tudtam egyebet, csak sirni és sirni.

Lenn a házban ezalatt az aggodalom és ijedtség a homálylyal együtt nőtt. Most már nem csak engem, hanem a nagymamát is keresték. Valóban fölment volna a toronyba? Atyám éppen feljönni készült, mert: „az öregeknek megvan az ő önfejűségök.“

— Igaz, igaz, vöm uram, ép úgy, mint a fiataloknak és az egészen kicsinyeknek is! — kiáltá le nagyanyám és rám mutatott, miután ekközben a lenn állók megláttak minket.

Az volt ám csak a csodálkozás és utólagos rémület, midőn kettőnket halványan, de sértetlenül a meredek lépcsőn leszállani láttak! Anyám némán ölelt karjaiba, — szíve dobogásán éreztem, minő aggodalmat okoztam neki, — atyám mellette állt és nagyon komoly volt. A nagymama pedig diadalmasan felkiáltott:

— Én tudtam azt, mert a mit ez egyszer a fejébe vesz — no-no! hanem becsületesen meg is szenvedt érte, vöm uram. Most az egyszer tehát semmi hosszú arczot! Egy korty bort, s aztán az ágyba vele! Tudom, többé nem akar a toronyban lakni!

Igaza volt, mint mindig, az én jó nagymamának. Álmomban sem gondoltam többé arra, hogy a denevérek és csókák szellős birtokát elfoglaljam, — elég volt

egyszer lakolnom meggondolatlan kedvtől-tésemért. — —

Mióta a nagymama amaz, előttem feledhetlen nyári délutánon azt a fölfedezést tette, mely a régi építménynek „görbe torony“ nevet adott, mi gyermekek megesküdtünk volna a nagymama eme szavára, mig a felnőtt emberek, a tudósok és tudatlanok, vitatni kezdték azt, mig végre egy szakértő építőmester, kit a székvárosból hoztak, véget vetett a vitának, kijelentvén, hogy az épület nagyon szilárd, s hogy a torony görbesége nem egyéb pusztá szemcsalódásnál.

Kinek volt igaza, neki-e vagy nagymamának, az hat-hét év mulva egy másik forró nyári délutánon kitűnt. A nap égetőn süttött, a madarak a sűrű lombok közé, az emberek pedig házaikba vonultak vissza; az utcák kihaltaknak látszottak, s a poros országuton, mely a völgy hosszában nyult, egy koci sem zörgött. Egy óra tájban volt. Az egyetlen élő lény, kit látni lehetett, egy fáradt vándorlólegény vala, ki egy fa árnyába heveredett, batyucskáját feje alá tette, és álmos szemekkel tekintett át az ódon várkastélyra.

Ott állt az egyik zömök, vastag bástya-torony, s mellette a másik magas, karsu, hegyes tetejű torony az órával. E két régi építmény nagyon érdeklé az idegent. Álmodozva oda-oda pillantott; behunyta szemeit és megint kinyitotta, hogy a szép kép még álmába is beszövdjék.

Ekkor — tehát már álmodott? el volt-e büvölve? Az álom egyszerre eltűnt szemeiből s oly gyorsan talán még soha sem ugrott talpra, hogy rémülettől meredten álljon szemközt az egy torony várkastélylyal, melyet két perc előtt még kéttoronyúnak látott. Szemeit dörzsölé, de biz az úgy volt, bármennyire dörzsölte is, — s így bámult át ama helyre, hol a zömök, vastag uraság szintén mintegy elbámulva látszék eltűnt társa után nézni. A föld nyelte el azt? vagy elszaladt hosszú lábain?

A szegény vándorló legény tán valami boszorkányságnak hitte az egészet. Sápadtan, ijedt arczzal, kalap és batyu nélkül futott a városba, hol őt először tébolyodottnak tartották, míg nem sajtázzemüleg meggyőződtek a történetéről.

Azon idegen volt az egyetlen, a ki a görbe torony összeomlását — látta, ezt nem mondhatni, de legalább majdnem látta. A várkastélyban csak a város lakosaitól, kik tömegesen siettek oda, értesültek a szerencsétlenségről, mely — tekintve a körülményeket — még szerencsének volt nevezhető.

Semmi vihar, de még csak szellő sem lengedezett, — a korhadt épület mint egy életfáradt aggastyán, csendesen omlott össze. Senki sem volt az udvaron, senki a kertben, hol most egész halom rom hevert. Még aznap reggel az öreg ember, mint harmincz év óta naponkint, fölment felhuzni az órát, mely most összezúzva feküdt a kövek alatt.

Ekkor sok kéz kulcsolódott ájtatos Miatyánkra, én pedig hangosan és ünneplésesen bocsátottam azt az ég felé, hol nagyamám már az Istennél volt mint jó angyalom, a ki kezét — mint életében tette — védve és áldva tartotta fejem fölött.

Tavaszkor.

Itt a tavasz, vig madárdal
Hangzik le a régi dalra,
A természet néma ajkát
Nytja bájos mosolyra.
S e mosolyban minden, a mi
Bensőnkben él, kifejezve ...
Az embernek ily időben
Hogyne volna dalra kedve?

S ha a természet dalával
Dalra nyílik ajakunk is,
Ugy örülünk, mint a gyermek:
Örömünkben mosolygunk is.
S e mosolyban minden, a mi
Bensőnkben él, kifejezve ...
Az embernek ily időben
Hogyne volna dalra kedve?

Vidám, kékszemű leánykák
Virágokat szedegetnek
Koszorúnak, ajándokul
A gyönyörű természetnek.
Szívesen fogadja tán, mi
Szíven, ajkon kifejezve ...
Az embernek ily időben
Hogyne volna dalra kedve?

S a természet csak úgy bámul,
Pillanatig nem is érez,
S oda teszik a koszorút
Még koszorúsabb fejéhez.
Nem is látszik a pusztaság
Alatta, mert el van fedve ...
Az embernek ily időben
Hogyne volna dalra kedve?

S megköszöni a koszorút
A pacsirta édes dalban,
A természet érzése
Nyilvánul e szép szavakban.
S minden, mi csak szívünkben él,
Hő dalában kifejezve ...
Az embernek ily időben
Hogyne volna dalra kedve?

Nem is sejtjük, hogy rövid lesz
A természet mosolygása,
S átolvad az édes öröm
Egy keserűbb mosolygásba.
De a természet sötéte
Koszorúkkal van befedve ...
Az embernek ily időben
Hogyne volna dalra kedve?

Pethes Géza Aladár.

A bűvös táskák.

— Mese. —

Irta: Máriássy Gyula.

Hol volt, hol nem volt, talán meg sem történt, volt egyszer egy király, a kinek egyetlen egy fia volt, testben és lélekben kifejlett ifju; kitanítottatta őt mindenre, a mire csak egy világi embernek szüksége van, hogy azokat alkalmazhassa az élet tövisborította rögös útján. Az ifju igen heves természetü lévén, többször oly dolgokat követett el, melyek által apjának haragját felizgatta.

Igy történt, hogy egyszer Kálmán, mert ez volt az ifjunak neve, magához szólítá apjának egyik legkedvencezbb apródját s elvivé magával a parkba, azon ezélből, miszerint az ottlevő tavon kissé szórakozzék.

E végből egy lélekvesztőbe ültek mind a ketten és bámulatraméltó bátorsággal hajtották a kis járművet, mely mint sirály repült a tó tükörsima felületén.

Azonban egyszerre a kis esolnak valamibe ütközött és . . . felfordult.

Kálmán, ki az uszásban az elsők közé tartozott, nemsokára kiusszott a partra, hanem az apródot, atyjának kedvencét, sehoh sem látta.

— Szegény fiu, — mondá magában, — te sem fogod többé az Isten szabad legét élvezni. De mit tegyek most? Mit mondjak, ha atyám kérdi kedvence hollétét?

— Ej! — gondolá magában, — azon legkevesebb segíteni, a nélkül, hogy megmondanám Ferinek, a szerencsétlenül véget ért apródnak valódi kimultát, elbucúzom és elmegyek. Igen, elmegyek! hirt és dicsőséget szerezni, ugyis meguntam már e tétlen életet, lelkem dicsőség után vágyódik és azt sugalja valami, hogy azt meg fogom találni.

E jelenet után kis idő múlva atyja előtt állt lehorgasztott fővel, ki tanácsot adott neki, hogy mikép kelljen magát az életben viselnie, ő pedig ezalatt a jövőről ábrándozott, már is egy hatalmas, világhódító királynak képzelte magát; de midőn atyja elhallgatott, észrevette, hogy ez csupán csak ábránd volt s hogy csak akkor fog valósulni, ha azt tettei által vivja ki magának.

Ezután elbucúzott atyjától, a ménesből kiválasztotta a legszebb lovat, atyja egy gyönyörű, drágakövekkel kirakott kardot adott neki, és midőn már az udvaron lován ült, így szólt hozzá:

— Várj még egy keveset, nem jó volna-e, ha magaddal vinnéd Ferit, az hű szolgád lesz és . . .

Az utolsó szavakat már nem akarta Kálmán hallani, hanem egy Isten-hozzádot mondott, megsarkantyúzta lovát, mialatt ezt kiáltá vissza:

— Hagyd el, édes apám, jó helyen van az már! — s pár perc múlva eltűnt az utána nézők szemei elől.

Kálmán maga sem tudta, hogy tulajdonképen hová szándékozik menni, s a mint így gondolkozék, önkénytelenül felkiáltott:

— De hát hová menjek?

— Ha tanácsomat követed, — mondá egy mellette megszólaló hang, — úgy utba igazítlak.

Kálmán meglepetve nézett hátra és egy

középtermű emberkét vett észre, kinek oly visszataszító külseje volt, hogy Kálmán kissé ingadozott, vajjon szóba álljon-e vele vagy sem; de ezen kételkedésből csakhamar felébresztették az idegen bátorító szavai:

— Ne félj, fiam, én nem bántlak, sőt még javadat akarom, majd eljön azon idő is, midőn megtudod, hogy miért.

— De hát ki vagy te?

— Mondtam már, hogy majd egyszer megmondom.

— No ha már nem akarod megmondani, mondá Kálmán, — akkor vezess engem oly helyre, a hol hirt és dicsőséget szerezhetek magamnak.

— Hirt és dicsőséget szerezhetsz magadnak ott.

— Csak mondd, hogy merre menjek, a a többit bizd reám.

— No jól van; tehát figyelj. Nézz erre, látod ama várost ott a távolban?

— Látom! — felelé Kálmán, — és mit akarsz ezzel mondani?

— Mindjárt megtudod, csak félbe ne szakíts minduntalan; tehát a mint látod ama várost, menj oda és ott fogod majd híradet megállapítani. Azon város már egy másik tartományhoz tartozik, ott lakik egy hatalmas király, a kinek szépségre nézve világszerte híres leánya van, azonban nagy annak a szomorusága. Ugyanis a palota mellett van egy kert, melybe a király leánya mindennap le szokott menni sétálni; ilyenkor leginkább abban telik öröme, hogy a virágokat mind egytől-egyig megvizsgál-gatja; különösen egy fát szeretett ő, a mely mindennap új és új gyümölcsöt hozott és e gyümölcs aranyzilvából állt, estefelé ezek lehullottak, de reggelre ismét megnöttek. A lehullottakat a hercegnő felszedte és egy külön terembe rakta, ő nem is nevezte másképp ezt a helyet, csak „zilvakincstár“-nak. Történt egyszer, hogy a hercegnő a kertbe menvén sétálni, hát majdnem eszméletét veszté, midőn belépett. Az egész kert össze-vissza volt taposva, mintha egy egész ménes nyargalt volna ott keresztül-kasul. Oda voltak a virágok, de a mi leg-főbb, az arany zilváknak hire-hamva sem volt. — A következő éjjelre a király öröket állíttatott a kertbe és szigorúan megtiltotta nekik az alvást. Az örök maguk is szerették

volna ismerni azt a tolvajt, a ki ily roppant kárt merészelt elkövetni uruk királyuknak, s azért egyiköknek sem jutott eszébe az alvás. Csendesen várták a tolvajokat, már elmúlt 10—11 óra, de még sem jött senki; ekkor úgy fél tizenkettőkor sajátságos szellő lengte át az egész kertet, olyan lágy, oly susogó volt a szellő, hogy az örök, minden virrasztási szándékuk daczára, mély álomba szenderültek. — Midőn felébredtek, ismét le volt taposva a kert, még jobban, mint az előbbi éjen és az aranyszilvák ismét eltűntek. — A király megfenyítette az örököt, hogy parancsa ellenére el mertek aludni, azután napközben kissé rendbe szedette a kertet és az örököt megkettőzteté. Azonban ezek is elaludtak, ismét eljött az a lágyan susogó szellő és ők sem állhattak annak ellen. A királynak ez feltűnt és elhatározá, miszerint a legközelebbi éjt ő fogja átvirrasztani. — De ő sem járt jobban, mint az előbbie, ő is valami titkos hatalom által legyőzve, elaludt. Reggelre aztán a kert ismét oly sorsra volt juttatva, mint a megelőző két éjjel. — A hercegnő igen bánkódott a kert elpusztulása fölött, de leginkább azon, hogy kincstárát nem szaporithatta többé; azóta ő lehangolt és semmi sem vidítja föl. — A király látta leányának szomorúságát, kihirdettette országszerte, hogy az, ki a kertet megőrzi, az leányának kezét és királysága felét fogja elnyerni. Sokan vállalkoztak már erre, de egyikök sem bírta meglesni a tolvajt s így üresen mentek vissza, a honnan jöttek. — Vedd ezen üvegesét és menj be abba a városba, jelentsd magad a királynál és mondd, hogy te vállalkozol a kert megőrzésére. A midőn aztán bemégysz a kertbe és gondold, hogy a bűvös szellő közeleg, nyisd fel ez üvegesét, szagold meg és akkor nem fogsz elaludni. Isten veled! A viszontlátásig!

Ezzel a különös emberke eltűnt.

— Tehát még találkozunk! — gondoló Kálmán, s ezzel sietve a város felé haladt, hol ő reá dicsőség és hírnév várakozott.

— De ki lehet ez ember? Amnyit tudok, hogy nem földi lény; mert ha csakugyan való az, miszerint én ez üvegeसे segélyével megleshetem a tolvajokat, úgy ő mindenestre természetfölötti lény, a ki még a szellemeknek is tud parancsolni.

Ily gondolatok közt érte el a várost.

Az alkony pirja megaranyozta a várost, tornyai pedig egy-egy világító toronyként emelkedének ki a falak közül. Kálmán befordult egy csinos külsejű házba, melyről egyszeri tekintetre észre lehetett venni, hogy az vendégfogadó, ott szobát kért, és nemsokára mély álomba szenderült s kipihente az ut fáradalmait.

Másnap reggel fölkereste a király palotáját és bebocsáttatást kért, mi meg is adatott neki. Midőn a király elé lépett, meghajtotta magát s így szólt:

— Uram királyom! Én egy idegen országból jövök, hazám a szomszéd tartomány, nemes családból származom, eljöttem, hogy itt megalapítsam nemesi hiremet. Hallottam ugyanis királyom leányának mély fájdalmát és szomorúságát s feltettem magamban, hogy ezen szomorúságot vigságra fordítom.

A király végighallgatá Kálmán szavait, aztán felsohajtott s ezt felelé:

— Idegen! Nevedet nem akarom tudni, de ha azt végrehajtod, a mit tenned kell, úgy nemesi családodat hercegivé változtatom.

Kálmán meghajtotta magát és eltávozott. Ideje nagyobb részét a város megtekintésére fordította.

Estefelé már a királyi udvarban volt, hol kérdezősködék a sajátságos kert után és a vett utasítások szerint nemsokára a kertbe lépett.

Legelőször is a kertet széltüben-hosszában megvizsgálta, azután egy alkalmas helyen leheverészett és várta a történendőket. Midőn már gondolta, hogy itt az idő, mikor a bűvös szellőnek jönnie kell, kivette kebléből az üvegesét és megszagolta, mire őt oly különös érzet fogta el, melyet ő nem tudott magának megmagyarázni.

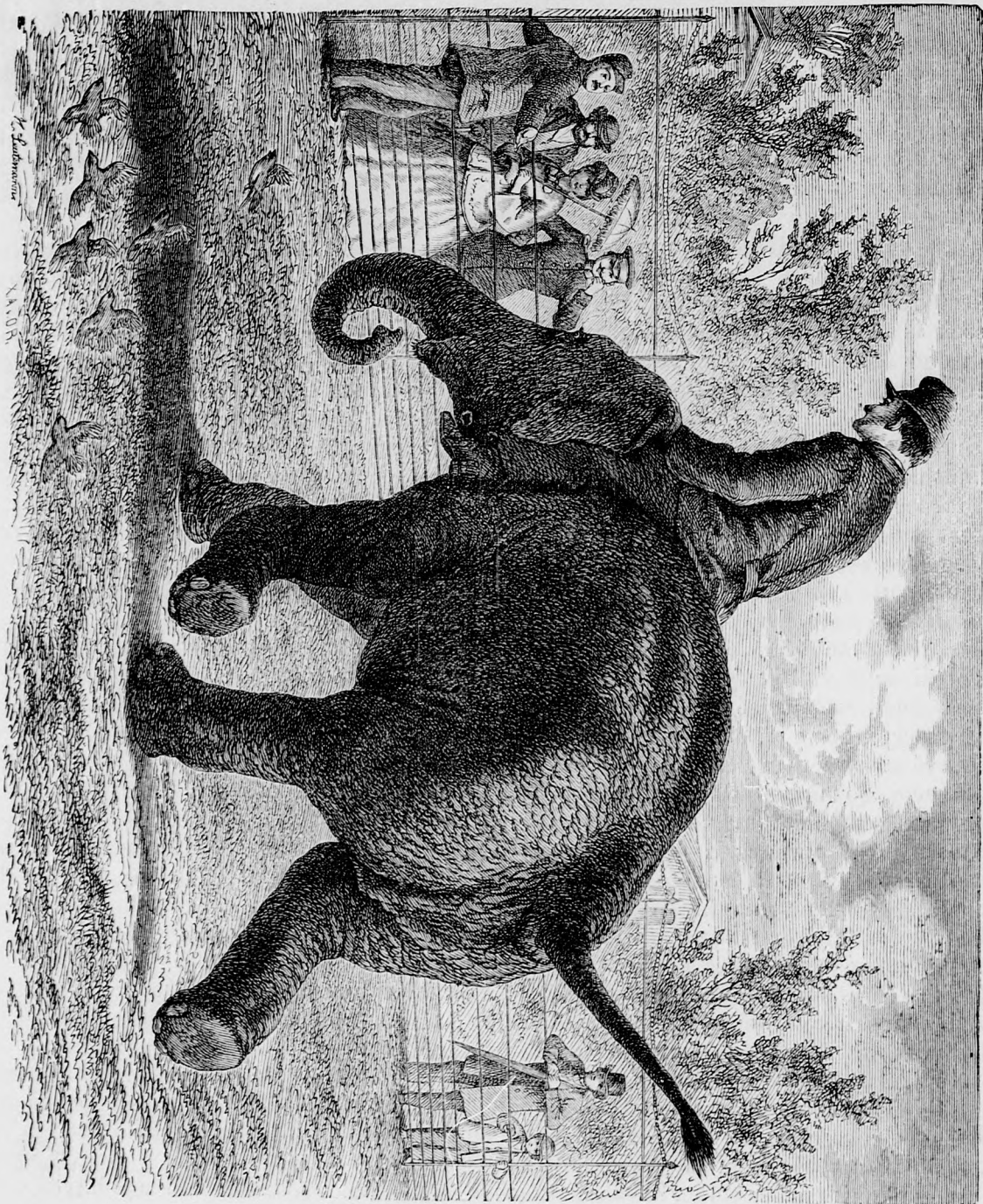
Ezen különös állapotában álmodozásba merült, melyből különös suhogás ébreszté fel. A mint ezt Kálmán észrevette, ezt morgó fogai közt:

— Bizonyosan ez lesz ama bűvös szellő, s már indulni akart az aranyszilvákat termő fához, hogy ez mindig szemei előtt legyen, midőn egy kéz érinté vállát s valaki így szólt hozzá:

— Jó estét!

— Adjon Isten! — felelé Kálmán, s meglepetve tekintett hátra, és az előtte már egyszer megjelent különös emberkét látta.

ezeknek egy-egy táskájok van, ezeket ök egy helyre le szokták tenni, azután elmennek játszani, te majd lesd meg e pillanatot,

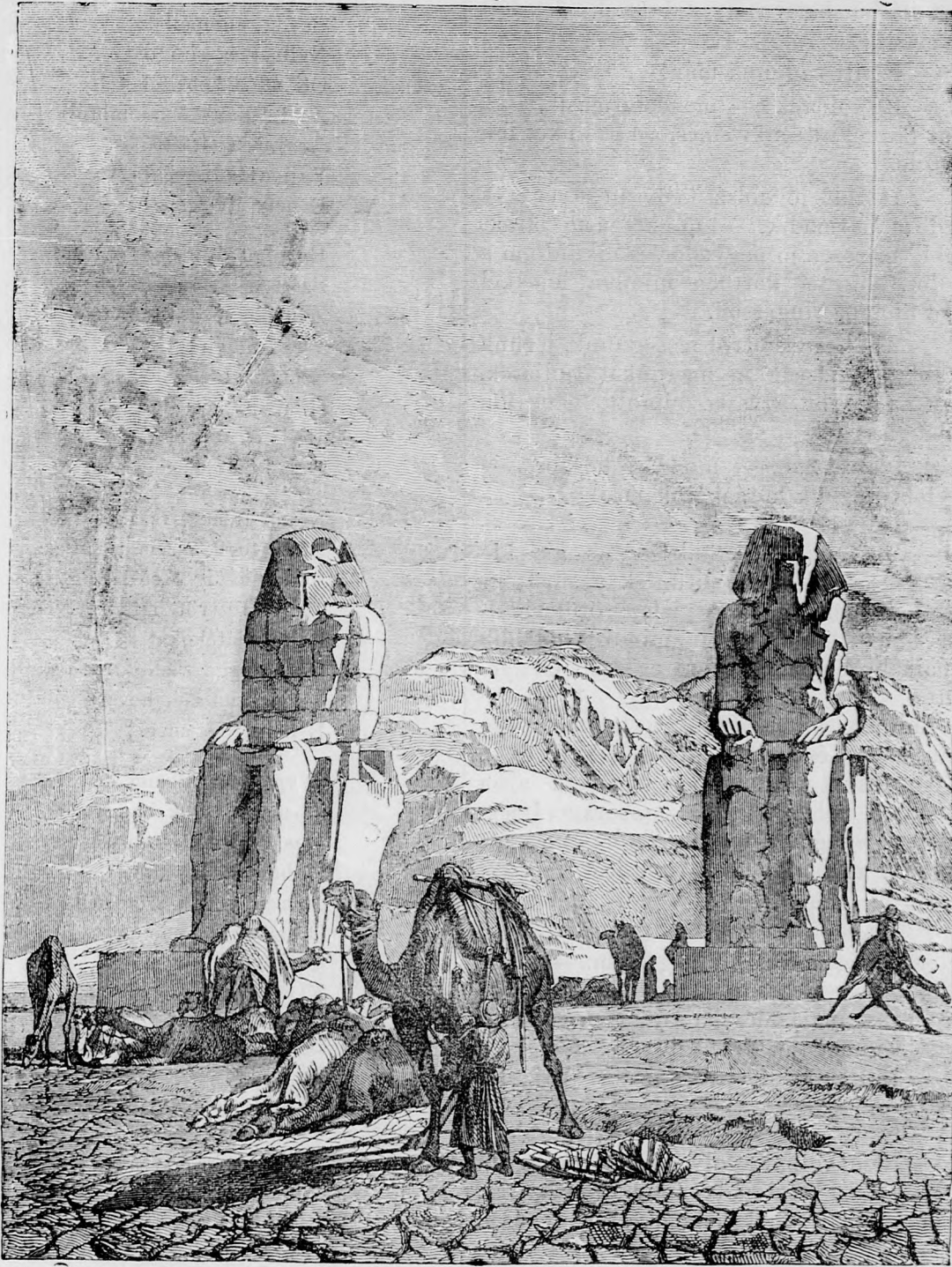

Fiatal elefánt a drezdai állatkertben.

— Ugy-e bár nem vártál ezen órában? — kezdé az emberke, — menj most gyorsan a szilvafához, ott három hattyut fogsz találni,

fuss a fához s vidd el e három táskát s jöjj vissza, én itt foglak várni, azután majd megmondom, hogy miért vitted el e táskákat.

Kálmán el is indult rögtön; nem kellett keresnie a fát, mert a hold sugarai megvilágították az aranygyümölcsöt termő fához, annál ovatosabban lépdelt

A zengő szobrok.

lágíták és ragyogó fényben usztatták az egészt terebélyes fa koronáját. | előre, nehogy a különös emberke szerint az ottlevő hattyuknak figyelmét felköltse.

Már közel volt a fához, midőn egyszerre megállott, mert éppen perczen röpült három hattyu a fa tövéhez; megállt tehát és a három hattyu ilyen beszédet kezdett egymás közt:

— No itt vagyunk már!

— Itt volnánk! — mondá a másik, — a mint látom, itt senki sincs, a ki minket fedezne.

— De mit gondolsz, kedves testvér? — kezdé a harmadik, — minket nem láthat senki, mert én jó negyedórája elküldtem a szellőt, hogy a kertben minden lélekkel birót álomba ringasson.

— Ah! kár is erről fecsegnünk, jerünk inkább s mulassuk ki magunkat, tudjátok, hogy az idő ha egyszer elmúlt, nem jön többé vissza.

— Igazad van, — mondá a középső, — de előbb tegyük le táskáinkat.

— Így ni!

— Most már mehetünk! — s kis idő múlva mind a hárman eltűntek a sűrűségben, néha-néha egy-egy játszi örömsikoltást hangoztatva, mely mindig halkabb és halkabb lön, míg végre egészen elenyészett.

Kálmán a sűrűségből, a honnan mindent látott és hallott, most kibujt és a három táskát felkapván, visszament azon helyre, a hol a különös emberkével legutoljára beszélt. A mint oda ért, még ott várta az emberke és ily kérdést intézett hozzá:

— No, fiam! Elvégezted dolgodat?

— Elvégezni csak elvégeztem, — felelé Kálmán, — de most beszéld el, hogy e három táskának micsoda sajátsága van?

— Elmondom. Tehát figyelj!

— Hallgatag leszek, mint a hal. De még egyet.

— No és mi az?

— Nem volná-e oly jó, ha e három hattyuról is beszélnél valamit, mert igen különösnek tünt fel nekem az, hogy ezen hattyuk egymás közt beszéltek, feltéve, ha tudod történeteket.

— No jól van, tehát most figyelj!

(Vége köv.)

Atyám sírján.

I.

A tavasz minden sirt
Bevont füleppelle;
Nyílnak a virágok
Örömdús kebellet.
Zöld bokor- s falombtól
Árnyas a sírtető . . .
Vajjon tudja-e, hogy
E hely itt temető?

Enyelgő pillangó
Száll vidáman játszva;
Zümmögve megy a méh
Virágról virágra
Színmézset visz haza,
Gyorsan siet elő . . .
Vajjon tudja-e, hogy
E hely itt temető?

Kéjtől remeg, reszket
A ragyogó harmat;
Itt-ott a víg rigó
Tréfás fütyöt hallat.
Pajzán játékokat
Úz a fürge szellő . . .
Vajjon tudja-e, hogy
E hely itt temető?

Csupa szorgalommal
Jő-megy a sok hangya;
Dús kecesrel mosolyog
A hajnal fény-ajka.
A menny kék szeméből
Öröm csillog elő . . .
Vajjon tudja-e, hogy
E hely itt temető!

Nem tudja, miként nem
Tudja itt e gyerek,
Ki pillangót fog és
Örül annak, nevet.
E gyermeknek szava,
Tette mind nevető . . .
Bár én se tudnám, hogy
E hely itt temető!

Drága atyám fekszik
E szomorú helyen;
Vérző fájdalom dúl
Sajongó lelkemen.

Csak köny és sohajtás
Tolul folyvást elő . . .
Oh! ezért tudom, hogy
E hely itt temető.

II.

Örül a zöld mező:
Csupa virág keble;
Hogy örül az erdő!
Gazdag lombbal telve.

Örül a méhecske:
Gyűjtögethet mézet;
Örül a pillangó:
Találhat száz életet.

Örül a nap: szórhat
Fényt a földre, égre;
Örül a menny boltja:
Egy mosoly lett képe.

Örül a pacsírta:
Csattog a magasban;
Örül a fülmile:
Dalol a bokorban.

Örül most a szellő:
Illatokat hordhat;
Örül a patak is:
Szabadon zuhoghat.

Örül ég, föld, minden
A tavasz bájának . . .
Csupán én búsulok
Sirján jó atyámnak.

Sallay Rózsa.

Az elefánt Európában.

(Képpel.)

Az állatvilág óriásának, az elefántnak otthoni szabad életéről, harczairól és általában sok mindenféle viselt dolgairól a soknál is többet olvashattunk már, úgy hogy ezuttal tán nem lesz egészen érdektelen dolog egy pillantást vetni ő magasságának európai életére.

Legtöbb tapasztalatot nyújtanak e részben az állatkertek, melyekben a szegény, fogságra vetett állat nincs oly nagyon is szűk térre szorítva, mint az állatseregletekben. A mi állatkertünk még fájdalom! nem dicsekedhetik illetően talpas és jól

megtermett lakókkal; de a számos németországi állatkertekben elég van, s ezek adtak alkalmat azon észleletekre, melyeket közölni szándékozunk.

Az elefánt étel dolgában épp oly kevésbé válogatós, mint egy jó, türelmes, de füleiért és hangjáért sokat csufolt háziállatunk. A zöltséget, kenyeret, gyökeret épp oly jó étvágygyal költi el, mint a rizst és gyümölcsöt, sőt az emberek által többé-kevésbé kedvelt italokat sem utasítja vissza, ha valaki megkínálja velök. Az elefánt gyomrának igen nagy emésztési képessége van, minek következtében étvágya folytonos, annyira, hogy nem egyszer eszi meg hatalmas lakomái után az alája rakott szalmát. Tehát nem nagyon finnyáskodik ő magassága s ily étvágy mellett természetes, hogy nagyban gyarapodik mind magasságra, mind szélességre nézve, kivált ha még fiatal és nem engedik ellustulni, a mire hajlandó. Némelyik azonban a szűk téren, melylyel szabadságát fölcserélni volt kénytelen, élénken koczog egésznap ide-oda, esetlenül emelgetve oszlopszerű lábait. Különösen siet pedig ő is oda, a hol enni kap. Őrén kívül, kivel hamar megismerkedik, legnagyobb tekintély előtte a felügyelő, kinek ha hangját hallja, kinyújtott farkkal tüstént feléje igyekszik.

Szintén nagyon sokat hallottunk már az elefánt nagy tanulékonyaságáról. E szép tulajdonsága sok fáradságos órának és keserű kintatásnak kutfeje rá nézve a fogságban. Nem elég, hogy az állatseregletekben erőnek erejével mindenféle szép mesterséget vernek jókora fejébe, még az állatkertekben is tanítani szokták szegényt. Így a drezdai állatkert fiatal elefántját is, melyet képünk ábrázol, tanítás alá fogta öre. Az első lépés természetesen az volt, oda törekedni, hogy az állat megtűrje őt hatalmas hátán. Az ezt czélzó leczkék sajtóságosan kezdődtek. Az elefánt ugyanis csak úgy szenvedte meg magán az őrt, ha ez visszafelé ült nyakában. Most azonban már a sétautak a rendes formában történnek; az őrczczal előre fordulva ül vasos paripáján, mely kénye-kedve szerint üget ide-oda, a merre neki tetszik.

Ő, a milyen jó bolond, mindent megtesz, a mit őrei tétetni akarnak vele és a mire

megtanították; hanem néha mégis elhagyja a türelem, megharagszik s haragját nemcsak az ártatlan verebeken tölti, melyeknek nagy ellensége, és valahányszor egy csoportban többet lát, rögtön arra lépdél és orrmányával nagymérgesen szétrebbenti őket. Olykor azonban az emberek ellen is fordul ő magassága, mint ezt szomoru példák bizonyítják, mert már több elefántör esett áldozatává a felingerült állat haragjának. No, csak nem sok irigyelni való van bizony annak az uri embernek a sorsán sem, kit képünkön az elefánt nyakában hordoz!

Az egyiptomi zengő szobrok.

(Képpel.)

Egyiptom egyik, hajdanta legvirágzóbb városának, az egykor oly híres és hatalmas „száz kapujú“ Thebának romjai közelében állanak az ugynevezett Memnon-szobrok, melyek a hajdankorban oly nevezetesekké lőnek a hozzájuk fűződött monda által.

E szobrok az ó-világ népei előtt általános bámulat tárgyai voltak. Az egyiket, mely északra fekszik, „beszélő szobornak“ tartották, s hozzá tömérdek regét kötöttek.

E szobor, a mint kiszámították, fejétől a lábig 45 és fél lábnyi magas; a tőle teljesen külön álló talapzat 13 láb 7 hüvelyk, mely alá még 3 lábnyi lépcsőzet volt helyezve. Így a szobor egészben véve 60, a Pharaók királyi koronájával együtt pedig, melyet bizonyosan fején viselt, 70 láb magas lehetett. Nagyságáról kellő fogalmat nyújtunk, ha megmondjuk, hogy lába 10 láb hosszú, s hüvelykujja oly vastag, mint egy jól megtermett férfi czombja. A szilárd mészkö, melyből e szobor készült, ezer meg ezer hasadást és repedést mutat, s felületét az idők viharai annyira meglyukgatták, hogy tajtköhöz hasonlít.

Miként szállították ide ez óriás tömeget, arról még nekünk is alig lehet sejtelmünk, a kik pedig már a gőz hatalmát is ismerjük. Egy angol mérnök úgy okoskodik, hogy óriási tutajokon hozták ide olyankor, midőn a Nilus rendkívül meg volt áradva. Lehet, hogy igaza van. Annyi bizonyos, hogy a Nilus áradása a szobor alját minden évben elborítja.

A görögök e szobrot a Trójánál elesett s Homér által megénekelte Memnon szobrának, — Eos, a hajnal fiának tartották s következő mondával hozták kapcsolatba: „A mint a rózsás ujjú Eos — a hajnal — az égen megjelenik, a Memnon-szobor sziklakeble édes hangokat hallat, mintegy a fiu a szelid anyának üdvözlést küldve, — és Eos, a ki fia kora elhunytát fájlatja, annak üdvözlésétől megindulva, a szeretet könyeit hullatja reá: a harmatot.“

Bármily szép is e monda, történeti alapja nincsen, s a buvárlatok azt mutatják, hogy az északi szobor nem Memnont, nem a trójai szövetségést, hanem III. Amenophis királyt ábrázolja. Ezt a görögök közül is tudták némelyek az egyiptomi papoktól, de a száraz valónak nem akarták feláldozni a szép csalódást.

A mi a szobor beszédét illeti, arról következő adatok szólnak:

A szobor feje 27 évvel Kr. e. egy hatalmas földrengés következtében lehullott az óriási vállakról. Husz évvel később Strabo meglátogatván Egyiptomot, az írja, hogy a szobor mellett hallott ugyan valami hangot, de hogy azt a kő avagy társainak valamelyike adta-e, nem tudja bizonyosan. — Beszélő tulajdonságáról különben leginkább Nero alatt lett híressé, s erről több akkortájban élt író tesz említést. Hadrián saját fülével hallotta; de a mint Septimius Severus fejét ismét helyreállíttatá, a szobor elnémult, s így dicsősége csak 250 évig tartott. Ezen is látszik, hogy a mondva csinált dicsőség nem tartós.

Az arabok azt hitték, hogy a szoborba valami óramű van befalazva, míg sokan természetes okokból akarták e tüneményt kimagyarázni; így némelyek azt vélték, hogy reggel, midőn a nap felsütött, a szobron a harmatnak felszáradása okozá a hangokat. Bármint legyen is, valódi okára maig sem akadtak.

Most a nyereségvágyó vezetők egy kis borraivalóért, ha kell, mégis meg tudják szólaltatni a néma szobrot; ugyanis egy nyiláson annak belsejébe hatolnak, s kalapáccsal egy bizonyos helyre ütve, a szobor érezhangot ad.

A szoborba vésett hieroglyph (jegy-írás) értelme következő: „A hatalmas Pharaó,

a fejedelmek fejedelme, a napkirály, az igazság ura, a nap fia, a korona ura Amnophis készítetté ez emléket atyja, Amnon tiszteletére; ő állította szilárd köből e hatalmas szobrot.“

Nagy Péter orosz czár.

Történeti karczolatok.

(Folytatás.)

Történt, hogy a czár egyszer nyár idején éjfélkor tért vissza valamely utazásáról, miért is azt gondolták, hogy annál később fog másnap felkelni. A senatorok (tanácsosok), kiknek meg volt hagyva, miszerint nyárban hét, téli időben pedig nyolcz óraker reggel jelenjenek meg a tanácsteremben, azon hiedelemben voltak, hogy a czár nem fogja őket megelőzni, s ennél fogva szép csendesén a szokottnál tovább maradtak ágyaikban. Csalatkoztak, mert Péter reggel pontban hét óraker ott termett a tanácsteremben. Itt a felszolgáló aggastyán katonákon kívül senkit sem talált. Kérdi amazoktól, vajjon csak ők vannak-e itt egyedül? mire azt felelék, hogy a mellékszobában vannak az irnokok. Ezeket előhivatja a czár, hivatalos dolgokat kérdez tőlük, utóbb leült az asztalhoz s forgatta az azon fekvő iratokat.

Mig ezt tette Péter, a főntebb említett hadaggastyánok befutották a várost, tudtukra adandók a senatoroknak, hogy a czár megjelent a tanácsteremben. Gondolhatni, hogy azok miként siettek oda. Midőn az első belépett, Péter felkelt, nekiment a senatornak, nádpálcájával jól elverte s azután megszidta. A többi senator is így járt. Utoljára megjelent egy admirál, a ki öregsége s elgyengültsége következtében alig birt járni. Ennek az előszobában örökös katona elbeszélé, hogy mi történt benn a teremben. Mire az admirál belépvén, még jó messzire a czártól térdre borult s felkiáltott:

— Batuska (édes név), ha engem is úgy elpáholsz, mint ezeket, halál fia vagyok.

— Csak kelj fel, öregem! — így mond Péter. — Azon törvény, mely szorgalomra kötelezi a senatorokat, nem a te számodra készült. Te nekem szolgáltál, s a te idő nem sokára lejár. Én csak azért neveztelek

ide ki, miszerint kényelmes életed legyen; de ezen legények kötelességöknek nem tettek eleget, s azért megleczkéztem őket. Te maradhatsz vagy elmehetsz, az mindegy.

* * *

Béke és háboru idejében tett tapasztalataiból jól tudta Péter czár, hogy gazdagon felkészült pénztár nélkül nem lehet valami nagyszerűt létesíteni; a miért is becsben tartá a pénzt, s általában inkább fukarnak, semmint bőkezűnek mutatkozott; de nagyon szerette, ha kedvenceinek vagy szolgálóinak juttathatott valamit a nélkül, hogy az neki valami költségébe került volna.

Az öreg Repnin herczeg születésénél és szerzett érdemeinél fogva tekintélyben állott az udvarnál, de feltünő volt a makacsság, melylyel az ujításoknak ellenszegült; minden uj diszállomást és hivatalt, melyekkel a czár megkínálta, elhárított magától. Péter czár, a ki Repnin herczegnek régiebb időben az állam érdekében tett hű szolgálatait és szerzett érdemeit nagyra becsülte, az öreg herczeget békén hagyta, nem zaklatván őt előitéletei miatt.

Egykor a czár Jagusinszky nevű adjutánsának ezt mondja:

— Akarsz-e mai nap valamely nevezetes adományban részesülni?

— Ki nem akarná azt, felséges uram czárom? — válaszol az adjutáns.

— Na tehát halljad, mit mondok! — így szól a czár. — Az öreg Repnin beteg; neked hozzá kell menned és őt az én nevemben kérdezned, hogy mint van? hogy érzi magát? de el ne mulaszd úgy eljárni a dologban, a mint azt az öreg ur különcködéseinél fogva szereti. A háza kapujához érve szállj le lovadról, kalapodat kezeden tartva menj be a házba s mondjad, hogy én küldtelek tudakozni ő nagyméltósága mintléte felől. Azt fogják majd mondani, hogy tessék bemenni, de neked azt kell felelned, miszerint magad nem érzed méltónak arra, hogy ő bojári nagyméltósága elé bocsáttathatnál. Ha már kétszer kínáltak meg a bemenettel, akkor menj be alázatos arczczal az öreghez, csókold meg a kezét, s azután oda állj az ajtó mellé. Ha a herczeg felszólit, hogy ülj le, ovakodjál ezt tenni s

mondjad, miszerint nem vagy méltó ily kiüntetésre. Ha mindezt híven teljesíted, biztosítalak, hogy nem üres kézzel fogsz onnan távozni.

Az adjutáns pontosan járt el, a mint a czár parancsolá. A herczeg igen meg volt illetődve a czárnak leereszkedő kegyessége miatt s kérdezé az adjutánst, vajjon szolgálhat-e valami frissítővel? s miután az adjutáns azt a legnagyobb alázatossággal megköszönte, de el nem fogadta, a herczeg tudakozódott koráról, évi fizetéséről s egyéb viszonyairól. Mindezen kérdésekre oly modorban felelt az adjutáns, mely az öregnek nagyon megtetszett. Eldicsérte tehát az adjutánst, miként ő fiatal ember létére az öreg és érdemes férfiaknak meg tudja adni a kellő tiszteletet s megígéré, hogy a czár kegyeibe ajánlani fogja. Jagusinszky igen megköszönte ő nagyméltósága kegyességét, meghajolt a legmélyebben és mondá, hogy a mai nap tapasztalt szerencsáját egész éltében dicsőítendi. Utóbb kérdé, vajjon ő nagyméltósága kíván-e vele parancsolni, akarja-e valamivel őt megbizni?

— Igen, barátom! — így szól a herczeg, — Mondd meg ő felségének, miként hála az Istennek, egészségem immár javul, és hogy nemsokára szerencsém lesz személyesen köszönhetni meg ő felségének a velem, öreg emberrel éreztetett kegyelmet. De maradj még egy pillanatig, barátom, hadd beszéljünk még egy kissé.

— Hódolok nagyméltóságod parancsának! — így mond Jagusinszky egy majdnem földig érő bók mellett.

Erre a herczeg a széke mögött álló udvarmestere felé fordulva, mondja:

— Eredj s hozd el nekem ama szekérből az egyik fiókban levő aranyakkal telt zacskót.

Az udvarmester megindulván a szekérrény felé, a herczeg utána kiáltja:

— Fogd az ezüst tálat is az aranyozott fedelű billikommal együtt, ezt töltsd teli aranyakkal, s mindezt hozd ide nekem.

Jagusinszky kettőzteté alázatát magartásában s hajlongásaiban. Ez annyira tetszett az öreg főurnak, hogy udvarmesterével még egy aranycsészét is előhozott. Maga mellé hívta az adjutánst s így szólott hozzá:

— Minthogy annyi eszélyességet tanúsítasz, mindezt vegyed tőlem ajándékkul, s ezentul se mulaszd el az előkelő, öreg és értelmes férfiak iránt tisztelettel viseltetni, miért is Isten s a czár téged el nem fognak hagyni.

Az álmélkodó Jagusinszky mély hajlongás mellett vonakodott az ajándékot elfogadni s oda nyilatkozott, hogy a herczeg kegyessége nagy zavarodásba ejti s hogy attól tart, miszerint vonakodásával ő nagyméltóságát, az ily nagy s meg nem érdemelt ajándék elfogadásával pedig urát czárját megbántja

— Vigyed csak, vidd el magaddal, barátom, — így mond az öreg, — nincs mitől tartanod, majd megmondom a czárnak, hogy rákényszeríttelek.

Jagusinszky a czárnak elbeszélte az egész jelenetet és megmutatá az ajándékokat. Péter az öreg herczeg előitéletein jóízűt nevetett s azt mondá Jagusinszkynek:

— No! tehát nem volt igazam? nem kaptál nevezetes ajándékot?

* * *

Sz.-Pétervárott az ugynevezett admiralitásban a folytonos hajóépítés következtében a forgács- és fahulladékok mennyisége annyira szaporodott, hogy az igazgatóság azoknak elhordatását e részben kötendő szerződés útján eszközölni szándékozott. Ez bejelentetvén a czárnak, ez megjegyzé:

— Mindig csak szerződéssel jöttök! — s parancsolá, tétessék közhírré, miként az említett forgácsból mindenki tetszése szerint ingyen vihet el. Mindenfelől jöttek már most szekerek a fahulladékokat elviendők, s igen élénk volt ott a sürgés-forgás. Ez időközben a czár is az admiralitásba kocsizott. Az apród, a ki a czárt kísérte, éppen a vonóhidon keresztül akart hajtani, midőn észrevette, hogy egy fahulladékokkal megterhelt szekér a tulsó oldalról már ráérkezett a hidra. Rákiált tehát az apród ama fuvarosra, hogy forduljon meg, s egyszerűsmind nekibajtott a hidnak.

— Megállj, — így mond Péter, — nem látod, hogy meg van teherrel rakva a fuvaros szekere? a mi kocsink könnyű, s

igy mi azt inkább visszahuzhatjuk, mintsem terhes szekerét a fuvaros.

Le is szállott kocsjáról a czár, s azt az apród segítségével önkezüleg visszatolta.

Ezután néhány nappal ugyanazon vonóúthoz érkezik a czár, és esetleg éppen akkor a tulsó oldalon oda érkezik ugyanazon fuvaros, a kiről főlebb emlékeztünk. Ezuttal Péter előbb volt a hidon, mint a fuvaros, és erre rákiáltott, hogy magálljon; de a fuvaros mintha nem is neki szólottak volna, folytatta útját. A czár kénytelen volt leszállani a kocsiról, és miután ráismert a minapi fuvarosra, mondá:

— Minap te nálamnál előbb érkeztél a hidra, és így akkor méltányos dolog volt, hogy nekem kellett hátrálnom; de most én megelőztelek a hidon, s rád kiáltottam, hogy megállj; miért nem fogadtál szót?

— Bűnös vagyok! — válaszolt a fuvaros.

— Ugy van, — mondá Péter, — de hogy jövődöben figyelmesebb légy, kis leczkét adok neked az utra.

Ezen szavakat néhány jól kimért ütleget követte, melyek közben mindannyiszor rákiáltotta Péter a fuvarosra:

— Szerény légy, ne szemtelenkedj; a ki előtted érkezik a hidra, az hadd menjen náladnál előbb azon keresztül.

* * *

Kronstadtban tartózkodván Péter, egykor elfáradva a napi munkától, jól ki akarta magát aludni s megparancsolá az őrtálló katonának, miszerint senkit se bocsásson be szobájába.

Megjelenik Menzikoff herczeg, a czár kedvence, a ki ahhoz szokva, miszerint bármikor szabadon mehetett be urához, nagyon megharagudott, hogy be nem eresztik, és erőszakolni akarta a dolgot; de az őrálló katona egész elszántsággal eléje állt, visszautasítá s puskaagygyal fenyegette.

Boszuval telve Menzikoff eltávozott, otthagyván egy apródot azon meghagyással, miszerint a czár felkeltét neki azonnal jelentse be. Ez megtörténvén, Menzikoff keservesen panaszkodott a katona durvaságáról. Péter elhivatá azt s kérdi:

— Ismered-e ezt az urat?

— Ismerem, ő Menzikoff herczeg! — válaszol a katona.

— S te csakugyan meg akartad lökni puskád agyával? — kérdi tovább Péter.

— Ugy ám, őt ép úgy, mint bárki mást! — mond a katona.

— S miért? — kérdi Péter.

— Azért, — válaszol a katona, — mert felséged parancsa ellenére be akart menni a szobába.

— Jól van! hozzatok három poharat pálinkával! — mond a czár, s Menzikoff felé fordulva folytatja beszédjét:

— Nesze, Menzikoff, igyál e derék katona egészségére, kit ezennel altisztté teszek.

Menzikoff ivott, remélvén, hogy ezzel vége szakad a kellemetlen jelenetnek, de csalatkozott, mert a czár felkiált:

— Még egy pohárral ezen altiszt egészségéért, a kit hadnagygyá teszek!

Menzikoff boszusan ürité ki a poharat.

— Még egy harmadik pohárral, Menzikoff, — így mond a czár, — innod kell ezen kapitány egészségéért.

Bármily roszul esett is Menzikoffnak, engedelmeskedett, de még most sem volt vége a dolognak, mert így szól a czár:

— No már most Menzikoff! ruháztasd és szereltesd fel kellőleg e tisztet, rangjához képest, úgy hogy legfőlebb három nap mulva tisztesen megjelenhessék előttem; te pedig ezentul ovakodj' azokat, kik kötelességöket teljesítik, nyugtalanítani, különben ez (s felemelé botját) megtanít arra, hogy mi a te kötelességed. Te pedig (a katonához fordulva) ezentul is hasonló szigorral teljesítsd parancsaimat s biztos lehetsz arról, hogy meg fogok rólad emlékezni.

* * *

Péter czár igen szerette udvari szakácsát és fonyhamesterét, Velten Jánost, mégis ha hanyagságból vagy könnyelműségből vétett valamit, nem egykönnyen bocsátott meg neki.

Péter czár halála után az akadémiai műtárban megszemlélés végett ki volt állítva a czár alakja, az életében viselt ruhába öltöztetve, úgy több más holmi is, mikkor a czár élni szokott, s ott volt az elefántcsontgombbal ellátott nád pálczája is.

Midőn mindezt a föntebb említett Velten János megnézte, rámutatván a nád pálczára, mondá:

